

Punctul de vedere al Consorțiului universitar „Academica Plus” privind primul exercițiu național de *Metaranking* universitar

Consorțiul universitar „Academica Plus”, format din Universitatea din Pitești, Universitatea „Tefan cel Mare” din Suceava, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea din Ploiești, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Universitatea din Oradea, Universitatea din Petroani, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad și Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu, vă transmite următorul punct de vedere privind primul exercițiu de metaranking publicat pe site-ul www.edu.ro:

Vizibilitatea internațională a universităților românești reprezintă în ultimii ani un obiectiv major în planurile manageriale și o preocupare constantă a conducerilor tuturor universităților din România. În acest sens, membrii consorțiului „Academica Plus” salut realizarea primului exercițiu național de *metaranking* universitar și consider că acesta poate reprezenta o referință pentru viitoare clasificări de acest gen. Prezența a cât mai multor universități românești în topurile internaționale este benefic recunoașterii calității învățământului superior și a cercetării, poate la fel de mult precum calitatea absolvenților noștri care sunt angajați astăzi în marile companii din întreaga lume. Totodată, creșterea vizibilității este obiectivul pe care îl urmărim pentru a aduce cât mai mulți studenți străini, pentru a atrage cadre didactice și cercetători de prestigiu din afara țării, toate în vederea creșterii competitivității științei și învățământului superior românesc, cât și pentru creșterea calității vieții în România. În același timp, suntem conștienți că trebuie să lucrăm mult pentru creșterea calității cadrelor didactice destinate învățământului preuniversitar, care să formeze absolvenți pregătiți pentru societatea mileniului III.

Remarcăm, de asemenea, identificarea în raport a celor trei soluții care ar putea conduce la îmbunătățirea vizibilității externe a universităților românești - *clean slate approach*, *hybrid formula* și *picking winners*. Totuși, soluția aleasă - *picking winners* - nu este supus unei analize comparative cu celelalte abordări, în timp ce soluția care s-ar putea dovedi cea mai eficientă - *hybrid formula* - care ar conduce la universități de mari dimensiuni prin fuziune, este eliminată din motive „psiho-culturale”. Precizăm că, în lipsa unei definiții și a unei înțelegeri corecte a competitivității și excelenței, crearea unui

fond de competitivitate și excelență , preponderent destinat celor 5 universități menționate în raport, poate fi chiar contra-productiv , putând conduce dimpotrivă la încetinirea propulsării universităților românești în top 500. Dacă prioritatea educației din România este accesarea în topurile internaționale, atunci ar trebui să eliminăm, în primul rând, barierele psiho-culturale, să identificăm indicatorii unde se pot înregistra salturi majore cu investiții minime, să utilizăm intern indicatori intensivi pentru a identifica performanța (oriunde s-ar afla) și apoi să aplicăm, în acest fel, investițiile cu eficiență maximă . ÎNSĂ , INVESTIȚIA ar trebui făcută , în primul rând, în anumite OAMENI și nu într-o anumită instituție, pentru că o instituție poate folosi în alte scopuri aceste fonduri.

Experții de înalt nivel, autori ai raportului de clasificare, au luat în considerare 9 clasamente internaționale, toate utilizând cu precizie indicatori cantitativi și nu rezultate academice și științifice raportate la numărul celor care le produc, adică tocmai performanța nu este luată în calcul. O clasificare după cantitate, adică după numărul universității și bugetul său, nu necesită o mare cercetare și poate induce concluzii greșite dacă nu este validată de o clasificare după indicatori calitativi, obținuți prin raportare la numărul celor care produc rezultatele. În acest an, alături de acest exercițiu de *metaranking*, comunitatea academică românească are acces și la clasamente realizate după indicatori calitativi (a se vedea clasificarea colilor doctorale sau clasificarea după indicatorii de calitate folosiți în metodologia de finanțare pentru anul 2016). Aceste clasamente arată total diferit și considerăm că acest lucru invalidează indubitabil clasamentul făcut exclusiv pe baza unor indicatori cantitativi, ca argument pentru identificarea competitivității și excelenței.

România are o economie emergentă , iar ritmul de creștere, cel mai mare din UE, poate asigura o apropiere de țările dezvoltate în următorii zece de ani. Această apropiere nu se poate face decât prin creșterea productivității și eficienței. Așadar, dacă avem un grup de 100 de cercetători care produc într-un interval de timp 200 de articole științifice cotate și alături un alt grup de 50 de cercetători care produc, în același interval de timp, 150 de articole, excelența aparține celui de-al doilea grup și nu primului, care are o cantitate mai mare. Astfel, dacă am crea un fond de competitivitate și excelență , cel de-al doilea grup ar trebui să beneficieze de acesta și nu primul, cum propun experții de înalt nivel. Dacă am acționa altfel, am ajunge să descurajăm competitivitatea și excelența, nu să o motivăm.

Subliniem faptul că nici măcar competițiile sportive nu folosesc o metodă atât de lipsită de echitate. Chiar dacă o țară are un milion de locuitori, iar alta zece milioane de locuitori, pe terenul de fotbal intră 11 jucători de la fiecare echipă și nu 1 de la o țară și 10 de la alta. Este oare doar o întâmplare faptul că grupul de autori nu a luat în considerare tocmai un astfel de clasament (*Google Scholar Ranking*) care, deși nu folosește indicatori raportați la numărul de cadre didactice, măcar utilizează acest principiu al competiției sportive. Acest clasament compară cei mai buni 10 dintr-o universitate. Iată că într-un astfel de clasament, prima universitate românească (Universitatea București) se regăsește abia pe locul 1270 în lume, iar Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, ce se situează pe primul loc în *Metaranking-ul* colegilor noștri se află pe locul 2208 (fiind abia a 10-a între universitățile din România prezente în acest clasament). Nu apreciem că acest loc este cel meritat de Universitatea Babeș-Bolyai, înșurubând un clasament care demonstrează foarte clar ce se întâmplă atunci când nu te bazezi, cu precizie, pe mărimea universității SAU când nu te pregătești dinainte pentru un anumit clasament. În concluzie, este corect ca toate universitățile să cunoască clasamentele considerate strategice pentru România și să trimită (dacă este cazul) rapoartele / datele necesare evaluării (dacă este cazul), urmând să facem publice datele raportate la aceste clasamente (pentru a elimina erorile de raportare).

În alt ordin de idei, clasamentele cantitative folosite sunt utilizate de universitățile din țările dezvoltate, care au rezolvat deja problema finanțării pe student, pentru a se compara între ele, în condițiile în care au resurse financiare și umane asemănătoare. În România, înainte de a ne gândi la un fond special destinat unor universități pentru creșterea vizibilității lor internaționale, ar trebui să asigurăm o finanțare rezonabilă pentru studenții noștri. Altfel, am apărut ca un sac cu hainele rupte care îți comandă tichie de mărghitar. În clasamentele luate în considerare sunt universități cu bugete de 10-100 de ori mai mari decât orice universitate românească. Prezența noastră în aceste clasamente este mai degrabă întâmplătoare, iar perspectiva de a ne lupta în condiții egale, cu bugete asemănătoare, nu poate fi asigurată în următorii ani, la acest ritm de creștere a bugetului învățământului, oricâte astfel de fonduri speciale am crea. Chiar autorii ne arată că cele 9 clasamente alese de ei, împărțite în cele 5 clase utilizate pentru punctare, ar defini un *benchmark* de 45 de puncte, iar cea mai bine clasată universitate nu atinge 30% din maximum, majoritatea universităților clasate atingând 2-4% din maximum, adică în plaja de eroare. Suntem, de fapt, în teoria numerelor mici, în care nu putem avea concluzii realiste. Este ridicol,

În aceste condiții, să ajungem să încadrăm Academia Română la categoria „și alții”, ceea ce reprezintă practic un afront dat excelenței, fiind când total îndreptățit solicitarea adresată MENC de către domnul academician Valentin Vlad, președintele Academiei Române, de a nu mai fi utilizată Academia în astfel de exerciții.

Formarea unui fond de competitivitate și excelență este utilă, dar momentul trebuie să fie ulterior atingerii unei finanțări rezonabile pentru studiile de licență și masterat. Nu este rațional și nu putem accepta să formăm acest fond din bugetul de minimă subzistență al universităților, decimându-le financiar. Dacă dorim să fim în topuri bazate pe cantitate, într-un timp rezonabil, singura soluție viabilă este una administrativă, *hibrid formula*, cum este identificat în raport, formând universități de mari dimensiuni, cum ar fi, de exemplu: Universitatea Iași formată din cele 5 universități locale, Universitatea Cluj-Napoca formată din cele 6 universități ale orașului, Universitatea Timișoara cu cele 4 universități, iar în București, unde sunt 17 universități de stat, pot fi formate cel puțin 2 universități gigant. Sunt doar măsuri administrative, cu costuri infime, care ne pot asigura prezența în topurile internaționale. Dacă, în România, considerăm că am rezolvat toate celelalte probleme ale educației și ne rămâne doar creșterea vizibilității externe, nu trebuie să ne împiedicăm de orgolii („condiții psiho-culturale” cum sunt denumite în raport). Și la aceste conglomerate universitare putem adăuga o parte din multitudinea institutelor de cercetare. Oricare universități, chiar dacă își triplăm bugetul prin diverse noi fonduri, nu putem să o aducem în topurile internaționale pentru că nu are o masă suficient de mare de cercetători și nici nu poate să o crească atât de repede pe cât s-ar dori. Menținând actuala organizare nu vom accede în următoarele decenii cu nici o universitate în top 300.

Cele 5 universități prezentate în topul din raportul privind exercițiul de metaranking dețin deja peste 30% din finanțarea de bază pentru întregul învățământ superior și peste 40% din bugetul de investiții al ministerului. Oare a ajuns o prioritate să le mai adăugăm 20% din sursa celorlalte 43 de universități de stat? S-a ajuns aici prin alocarea discreționară, fără nici o metodologie, a locurilor bugetate și datorită deciziilor, mai degrabă politice decât conforme nevoilor economiei, societății și regiunilor de dezvoltare ale României. Așa cum propun experții de înalt nivel în raport, echivalează cu eliminarea bugetului a 26 de universități de stat, cel mai slab finanțate în momentul de față. Aadar, autorii ne propun să închidem pur și simplu 26 de universități, să închidem 26 de centre universitare care, în cea mai mare parte a lor, reprezintă poli de educație,

de dezvoltare și de cultură în regiunile lor. Și ce am câștigat? Chiar și așa, nici o universitate românească nu va ajunge în top 500, realist vorbind. În schimb, am ajunge în situația ridicolă închidem universități, dar să menținem extensii universitare ale marilor universități românești în orașe mai apropiate sau mai îndepărtate de sediul lor central, locuri în care nu se pot asigura, nici pe departe, facilitățile pe care un campus universitar trebuie să le ofere studenților. Doar cu titlu de exemplu, pentru că din nou se situează în top, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca are în prezent 14 extensii universitare, care ar trebui să funcționeze ca niște micro-universități, în conformitate cu standardele după care acestea au fost acreditate, în orașele: Odorheiu Secuiesc, Târgu Mureș, Târgu Secuiesc, Bistrița, Sibiu, Sighetu Marmației, Vatra Dornei, Năsăud, Satu Mare, Gheorghieni, Zalău, Oradea, Blaj, Sfântu Gheorghe. În fapt, pe teritoriul României, pe lângă cele 48 de universități civile de stat, funcționează și 31 de extensii universitare ale acestora, dintre care 21 aparțin universităților din consorțiul Universitaria și aproape jumătate din total aparțin Universității Babeș-Bolyai. În cele mai multe dintre extensii, este imposibil să asiguri studenților locuri de cazare, cantină, bază sportivă, casă de cultură, bibliotecă și alte facilități specifice oricărui campus universitar, iar despre existența reprezentanților studenților în Consiliile facultăților și în Senat, din aceste extensii, mai bine să nu discutăm. De ce ar trebui să admitem că modelul de excelență se regăsește în aceste extensii în care profesorii care predau fac o navetă permanentă și nu și în cele 26 de universități destinate închiderii, dar care au campusuri bine dotate. Nu există universitate românească de stat care să nu excelleze în cel puțin 2-3 programe de studiu, conform datelor centralizate pentru indicatorii de calitate folosiți de CNFIS la finanțarea pentru anul 2016. Să înțelegem că educația universitară în extensii este modelul de excelență pe care trebuie să-l urmeze universitățile pentru a scăpa de închidere? Zecile de mii de ore pierdute cu naveta pe teritoriul României, în multiplele extensii, nu ar putea oare să fie folosite pentru creșterea competitivității și excelenței? Nu ar trebui să luăm astfel de măsuri interne înainte de a solicita crearea de fonduri prin închiderea unor campusuri universitare care deranjează, se pare, pentru că sunt alese de studenții care nu au resurse financiare să studieze în orașele mari și scumpe? În condițiile în care ne plasăm pe locurile cotate în ceea ce privește numărul persoanelor cu studii superioare, iar accesul la facultate al candidaților din mediul rural reprezintă unul dintre cele mai vulnerabile puncte ale sistemului de învățământ românesc, experții ne propun să adoptăm măsuri care să agraveze și mai mult situația în care ne aflăm astăzi. Sau, poate, urmăm închiderea unor campusuri pentru ca

ulterior s deschidem extensii în respectivele ora e, eventual dup preluarea patrimoniului universit ților falimentate.

Conform bilanțurilor oficiale depuse de universit țile de stat din România la finele anului trecut, soldul financiar al celor 5 universit ți, propuse a fi sprijinite prin noul fond, reprezint , cumulativ, peste 30% din bugetul alocat de statul român finanț rii de baz a înv ț mântului superior românesc. Acest sold provine din fondurile primite de aceste universit ți, dar necheltuite integral de-a lungul anilor, dar r mase la dispoziția lor, conform prevederilor LEN. A adar, respectivele universit ți dețin fonduri cu mult mai mari decât fondul de 20% propus a se crea. Este evident c aceste universit ți nu au probleme financiare, având suficiente resurse s -și finanțeze politica de creștere a vizibilit ții externe. Aceasta este dovada indubitabil c exercițiul de metaranking i propunerea cre rii unui fond de competitivitate și excelenț nu urm re te, în primul rând, susținerea acestei activit ți, ci reducerea drastic a bugetelor celorlalte, închiderea a cel puțin 26 de universit ți de stat, adic eliminarea concurenței pentru fondurile publice i cele europene! Acest exercițiu de metaranking se dovede te a fi un suport formal i total nefundamentat pentru decizii cruciale: desființarea a jum tate dintre universit țile de stat din România.

Consider m c primordial pentru România este asigurarea unei finanț ri corespunz toare pe student echivalent, singura modalitate fiind cre terea procentului din PIB alocat educației. Al turi de acest lucru, formarea noilor generații de profesori trebuie sa devin o prioritate dac dorim s avem o Românie educat . Ne-am bucura ca pentru toate universit țile acestea s devin obiective principale. Suntem siguri c urmând această cale vom ajunge s avem i o vizibilitate extern mai bun , chiar i f r a crea fonduri speciale prin diminuarea bugetelor unor universit ți sau prin eliminarea lor. Este u or sa distrugi, dar mai greu s construie ti. Noi v asigur m c în membrii Consorțiului „Academica Plus,, veți avea întotdeauna parteneri pentru a construi!

Valentin POPA

Președinte al Consorțiului universitar „Academica Plus”

Rector al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava